

**Роль рейтингів освітніх організацій при виборі стратегії
позиціонування закладу вищої освіти**

Котвіцька А.А., Яковлева О.Ю.

Кафедра соціальної фармації

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

socpharm@nuph.edu.ua

Рейтинг закладу вищої освіти (ЗВО) є важливим інструментом залучення абітурієнтів. Чим вище позиція ЗВО в рейтингу, тим привабливішим заклад виглядає для потенційного споживача освітніх послуг (абітурієнта), а також і для кінцевого споживача – роботодавця.

Рейтинги ЗВО загалом прийнято поділяти на глобальні та державні.

До глобальних рейтингів відносять Академічний рейтинг університетів світу (Шанхайський рейтинг), QS-TYTS, Webometrics, Scopus.

Академічний рейтинг університетів світу, розроблений Інститутом вищої освіти (Institute of Higher Education) Шанхайського університету (Shanghai Jiao Tong University), засновується на розгляді ЗВО як дослідницьких організацій за допомогою шести показників: загальна кількість випускників ЗВО, які отримали Нобелівську премію або медаль Філдса (Alumni, 10%); загальна кількість працівників закладу, які отримали Нобелівську премію з фізики, хімії, медицини або економіки або медаль Філдса з математики (Award, 20%); кількість цитованих дослідників, які працюють у предметній галузі наук про життя, медицини, фізики, інженерної справи та соціальних наук (HiCi, 20%); кількість статей, опублікованих авторами університету в журналах Nature та Science за останні п'ять років (N&S, 20%); загальна кількість статей, що увійшли в індекси наукового цитування SCIE і SSCI у попередньому році (SCI, 20%); результат ділення суми балів за попередніми п'ятьма показниками на кількість еквівалентів повної ставки (FTE) академічного персоналу (Size, 10%). Недоліком зазначеного рейтингу є відсутність характеристики освітньої та наукової діяльності ЗВО.

Рейтинг Quacquarelli Symonds-Times HE Supplement (QS-TYTS) базується на використанні шести показників: кількість згадок академічною спільнотою (Peer Review, 40%) та професійними рекрутерами (Recruitment Review, 10%); частка іноземних студентів (International Students, 5%) та іноземних співробітників (International Faculty, 5%); співвідношення кількості співробітників і студентів ЗВО (Faculty/Student, 20%); співвідношення індексу цитування і співробітників ЗВО (Citation/Faculty, 20%). Перевагами рейтингу є визначення участі закладу в процесах інтернаціоналізації освіти, але цей рейтинг також не характеризує якість освітніх послуг.

Webometrics Ranks of World Universities (ступінь інтеграції ЗВО в «світову павутину»), розроблений Cybermetrics Lab, націлений на формування й оновлення глобального рейтингу ЗВО,

що засновується на інформації, наведеній на Web-сайті закладу, але в ньому розглядається наукова діяльність закладу. До показників, що входять до рейтингу Webometrics, належать: кількість сторінок сайту, що покриваються основними пошуковими системами (Size, 25%); кількість унікальних зовнішніх посилань на сторінки сайту (Visibility, 50%); кількість «цінних» файлів, розміщених на сайті (Rich Files, 12,5%); кількість сторінок і посилань на сайт ЗВО, забезпечуваних спеціалізованою пошуковою системою Google Scholar (Scholar, 12,5%). Недоліком зазначеного рейтингу, як і попередніх, є розгляд лише наукової діяльності закладу. До переваг досліджуваного глобального рейтингу належить їх прозорість використовуваних процедур, повторюваність методики складання рейтингу та регулярність його проведення.

Державні рейтинги ЗВО – це рейтинги, які визначають позицію певного закладу серед інших ЗВО досліджуваної країни. Наприклад, рейтинг канадських ЗВО від тижневика Maclean's (Канада), австралійських ЗВО від Мельбурнського інституту (Австралія), центру розвитку вищої освіти Німеччини (Німеччина), швейцарських ЗВО SwissUp's University Ranking (Швейцарія), польських ЗВО Perspektywy (Польща) тощо.

До українських рейтингів належать ТОП-200 Україна (рейтинг закладів вищої освіти України III, IV рівнів акредитації); Галузевий моніторинг діяльності ЗВО та закладів післядипломної освіти МОЗ України та рейтинг прозорості.

На підставі проведених досліджень визначено, що НФаУ не входить до Шанхайський і QS-TYTS рейтингів.

У рейтингу Webometric НФаУ у 2019 році посідає 16 місце серед 318 ЗВО України, серед харківських ЗВО 4 місце, серед медичних ЗВО 2 місце; що свідчить про інтеграцію НФаУ в світовий простір та позитивно впливає на імідж закладу і його привабливість для абітурієнтів.

Згідно з рейтингом ЗВО за показниками Scopus, який засновується на величині індексу Гірша, у 2019 році НФаУ посідає 33 місце серед 161 ЗВО України, 6 місце серед харківських ЗВО, 8 місце серед медичних ЗВО. Слід зазначити, що для посилення іміджу НФаУ необхідно збільшити кількість наукових публікацій у виданнях, які входять до наукометричних баз.

Відповідно до рейтингу ТОП-200 НФаУ у 2019 році займає 20 місце серед ЗВО України, 5 місце серед харківських ЗВО, 2 місце серед медичних ЗВО.

Високі позиції ЗВО в світових і вітчизняних рейтингах дозволяють акцентувати увагу споживачів освітніх послуг на престижності навчання в ЗВО та формує у них відчуття причетності до студентського кола. Отже, підводячи підсумки, можна зробити висновок, що для України на сьогоднішній день одним з важливих завдань в галузі освіти є потрапляння до глобальних рейтингів, оскільки це дозволить підвищити конкурентоспроможність вітчизняних ЗВО на світовому рівні та залучити іноземних студентів і викладачів, що особливо актуально в умовах демографічної, політичної і економічної кризи.